

Налаз о извршеној анализи ефеката за нацрт закон о обновљивим изворима енергије

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

У Републици Србији, коришћење обновљивих извора енергије има дугу традицију у виду производње електричне енергије из хидроелектрана и коришћењу биомасе највећим делом за потребе грејања у домаћинствима.

Усвајањем Закона о ратификацији уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених Нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности уједињених нација („Службени гласник РС”, број 62/06)” Република Србија постала је чланица Енергетске заједнице. Према члану 20. Уговора о оснивању Енергетске заједнице (у даљем тексту: УОЕнЗ), Република Србија је прихватила обавезу да примени европске Директиве у области ОИЕ. У складу са Директивом 2009/28/ЕЗ којом се промовише коришћење ОИЕ и Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице од 18. октобра 2012. године (Д/2012/04/МС – ЕнЗ) одређен је веома амбициозан обавезујући циљ за Републику Србију који износи 27 % ОИЕ у њеној бруто финалној потрошњи енергије (у даљем тексту: БФПЕ) у 2020. години, од чега 10% ОИЕ мора бити у сектору транспорта. Да би се мерио напредак остваривања циља од 27% прате се показатељи у три сектора: учешће ОИЕ у сектору електричне енергије, у сектору енергије за грејање и хлађење и у сектору саобраћаја, чије су вредности и динамика раста до 2020. године били дефинисани у оквиру Националног акционог плана за ОИЕ. Достицањем појединачних циљева омогућава се постизање укупног циља од 27 % у БФПЕ 2020. Услед потребе да се поред коришћења хидроенергије и биомасе повећа коришћења свих ОИЕ у енергетици, Република Србија је почела да подстиче производњу електричне енергије из ОИЕ од 2009. године. Пресек стања коришћења удела ОИЕ по секторима у БФПЕ у 2018.години и 2019.години у односу на планирани удео у 2019.години приказан је у Табели 3.

Табела 3. Удео ОИЕ по секторима у БФПЕ у 2018. години и 2019. години у односу на планирани удео ОИЕ у 2019. години

	2018	2019	Планиран удео ОИЕ у 2019 (НАПОИЕ)
ОИЕ – грејање и хлађење (%)	24,29	26,64	28,6%
ОИЕ – електрична енергија (%)	28,66	30,11	35,1%
ОИЕ – саобраћај (%)	1,18	1,14	8,4%
ОИЕ – укупно учешће у БФПЕ (%)	20,32	21,44	25,6%

- 2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Област коришћења ОИЕ уређена је Законом о енергетици, који је усвојен 2014. године пакетом уредби у области ОИЕ, који је Влада усвојила 2016. године. Крајем 2019. године усвојен је пакет подзаконских аката којим се по први пут уређује област коришћења биогорива и стварају услови да се биогорива ставе на тржиште Републике Србије. Усвајањем наведених подзаконских аката Република Србија је потпуно транспоновала Директиву 2009/28/ЕЗ о коришћењу обновљивих извора енергије. У марту 2020. године донет је Правилник о израчунавању удела ОИЕ којим се ближе прописује начин израчунавања удела ОИЕ у складу са правилима Директиве 2009/28/ЕЗ и SHARES методологије, коју је развио европски статистички завод EUROSTAT за потребе уједначеног праћења напредовања земаља ЕУ у достизању циљева у области ОИЕ. Иста методологија примењује се и за праћење чланица Енергетске заједнице у погледу достизања циљева у области ОИЕ

Ови прописи су успели да покрену инвестиције у велике пројекте у области производње електричне енергије из ОИЕ, јер су њима отклоњени, односно, умањени до прихватљивог нивоа, сви ризици у вези са применом уговора о откупу електричне енергије који су били препрека финансирању великих пројеката у области ОИЕ од стране међународних финансијских институција (ризик од непреузете електричне енергије од оператора система, инструменти обезбеђења плаћања, исплата услед раскида, дефинисање надлежне међународне арбитраже итд.).

Први значајни капацитети из других ОИЕ почели су да се развијају од 2015. године, од када постоји динамичан раст изградње нових капацитета за производњу електричне енергије из ОИЕ.

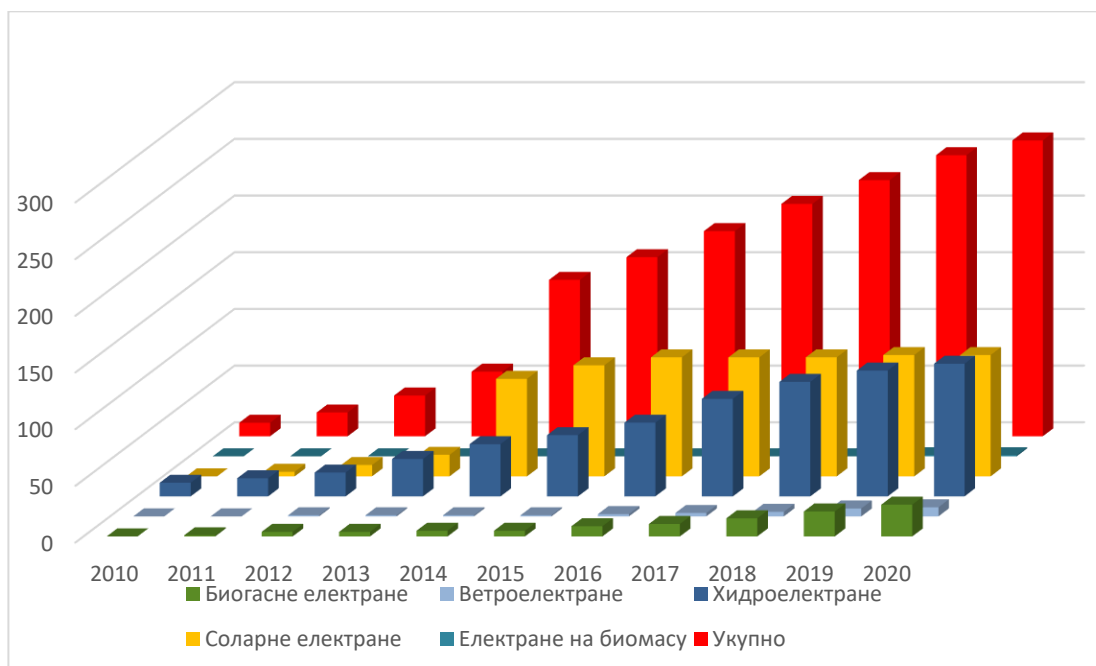
До децембра 2020. године у оквиру система подстицајних мера заснованог на *feed-in* тарифама изграђено је 265 електрана које користе обновљиве изворе енергије

укупне инсталисане снаге 514 MW. Преглед планираних електране у складу са Националним акционим планом за коришћење обновљивих извора енергије (НАПОИЕ) и изграђених електрана у области ОИЕ приказани су у Табели 1.

Табела 1. Преглед планираних (у складу са НАПОИЕ-м) и изграђених електрана у области ОИЕ

Врста електране	Планирано НАПОИЕ [MW]	Децембар 2020			
		Привремени статус повлашћеног произвођача [број и MW]		Статус повлашћеног произвођача (изграђено) [број и MW]	
ХЕ веће од 10MW	250	0	0	0	0
ХЕ до 10MW	188	33	31,8	121	77,268
Биомаса	100	0	0	1	2,38
Биогас	30	73	70,557	28	27,838
Ветар	500	2	168	8	397,960
Соларне	10	0	0	107	8,816
Геотермалне	1	0	0	0	0
Отпад	3	1	30,240	0	0
Депонијски гас	10	1	3,09	0	0
УКУПНО	1092	110	303,687	265	514,261

Тренд раста изградње електране по годинама од 2009.године до 2020.године приказан је у Табели 2

Међутим, без обзира на изграђене капацитете, удео обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије (у даљем тексту: БФПЕ) у 2019. години износио је 21,44% од планираних 25,6%. Вредност овог удела у 2019. години нижа је и од, до сада, највише забележене вредности у 2014. години, када је удео ОИЕ у БФПЕ износио 22,86%. Висина удела ОИЕ у БФПЕ у 2014. години резултат је ниже БФПЕ у тој години због поплава које су утицале на електроенергетски сектор.

Идентификовано је неколико главних узрока који су довели до одступања од планираног повећања удела обновљивих извора енергије:

- очекивана изградња хидроелектрана укупне инсталисане снаге 250 MW без подстицајних мера није остварена. Исто се односи на електране на биомасу за које је прогнозирано да ће се 100 MW електрана те врсте изградити. Дефицит изградње електрана на биомасу биће делимично компензован изградњом електрана на биогас чији се капацитети граде у износу од 70 MW, уместо очекиваних 30 MW;

- регулатива из 2011. и 2013. године којима су дефинисане *feed-in* тарифе и правни механизми за њихово остваривање нису међународним финансијским институцијама пружили довољно поверења да подрже финансирање великих пројеката у области ОИЕ. Регулацијом из 2014. и 2016. године отклоњене су препреке за улагање, али је динамика раста обновљивих извора уместо 2013. године почела да расте од 2016. године, што ће утицати да се потпуни ефекти *feed-in* тарифа на раст удела ОИЕ виде 2023. године, уместо 2020. године;

- због комплексности примене критеријума одрживости биогорива и њихове верификације у пракси, а што представља законски услов за њихово стављање на тржиште, биогорива су изостала на тржишту до 2019. године. Удео обновљивих извора енергије у саобраћају је у 2019. години износио 1,14% у односу на планираних 8,4% удела. Постојећи удео од 1,14% ОИЕ у саобраћају потиче из електричне енергије. Регулација којом су створени услови за стављање биогорива на тржиште донета је 2019. године са одложеном применом од 01.01.2021. године;

- удео ОИЕ у БФПЕ веома зависи од дешавања у привредном сектору, на такав начин да БФПЕ мења тренд у зависности од рада великих енергетских потрошача. Сходно овој чињеници, удео ОИЕ у БФПЕ не пружа праву слику о стварном напредовању коришћења ОИЕ и изградњи нових капацитета који користе ОИЕ.

- комплексност процедуре за изградњу и прикључења ОИЕ такође утиче на брзину поступка изградње нових капацитета Успостављањем обједињене процедуре у области добијања грађевинских дозвола, постигнут је огроман напредак у брзини спровођења поступака издавања грађевинских дозвола на нивоу читаве државе у свим областима. Ипак, због формалне раздвојености поступка изградње и прикључења енергетских објеката, као и сложености процедуре прикључења, уочено је, на основу искуства у досадашњој пракси, да се може још значајније убрзати добијање свих неопходних дозвола за изградњу енергетских објеката на ОИЕ;

- удео ОИЕ у БФПЕ доста зависи од прецизно утврђеног податка о потрошњи биомасе у домаћинствима у сектору грејања и хлађења. До сада нису извршена статистичка истраживања која би у потпуности отклонила недоумице у погледу потрошње тог ресурса у домаћинствима. Стога је у циљу добијања прецизнијих података о потрошњи биомасе, планирано да се током 2021. године у сарадњи са Републичким заводом за статистику и Секретаријатом Енергетске заједнице, спроведе ново истраживање о потрошњи биомасе у

енергетске сврхе у 2020. години у Републици Србији, након чега ће се знати колико је реалан удео ОИЕ из овог ресурса у БФПЕ. Тај податак може значајно утицати на укупан удео ОИЕ у БФПЕ.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Закон о енергетици, Закон о ефикасном коришћењу енергије. Закон о енергетици треба да створи кровни правни оквир у секторима да би специфичности закона о ОИЕ којим се уређује коришћење ОИЕ у овим секторима могле да се примене. Законом о ефикасном коришћењу енергије утиче се на висину БФПЕ која је кључна за висину учешћа ОИЕ.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Уочен је проблем недовољно изграђених капацитета у области ОИЕ који за последицу има недостижање планираног циља од 27% ОИЕ у БФПЕ 2020. године. Узроци се налазе у релативно касном усвајању за инвеститоре прихваљиве легислативе којим се уређује подстицајни правни оквир у односу годину у којој је требало да произведе ефекте (већи број изграђених капацитета у области ОИЕ у 2020. години. Наиме, иако су подстицајне мере биле предвиђене Уредбом из 2009. године и 2013. године, због оцене међународних финансијских институција да оне не пружају довољну правну сигурност изостале су очекиване инвестиције и изградња нових капацитета у области ОИЕ, све до 2016. године када је донет пакте мера који је створио поверење за улагање у велике пројекте као што су ветроелектране. Такође, један од узрока проблема представља и дужина управних поступака који се спроводе у поступку изградње енергетских објеката и прикључења електране на електроенергетски систем.

5) Која промена се предлаже?

Следеће промене за динамичнију изградњу ОИЕ се предлажу :

- отварања нових радних места и развоја предузетништва у области обновљивих извора енергије;
- подстицања развоја нових технологија и доприносу локалној заједници;
- дигитализацији, једноставности, економичности и делотворности поступака у области обновљивих извора;
- интеграције електричне енергије из обновљивих извора на тржиште електричне енергије, која укључује изложеност произвођача електричне енергије променама тржишних цена електричне енергије у циљу да највећи број прихода остварују на тржишту уместо из оперативне државне помоћи,
- стабилности система подстицаја и примени оперативне државне помоћи у форми тржишне премије, изузев за мала постројења електране испод 500 kW и 3 MW за електране на ветар) и демонстрационе пројекте (демонстрациони представља некомерцијални пројекат из ОИЕ којим се нека технологија демонстрира као прва те врсте и представља значајну иновацију која увелико премашује највиши ниво постојеће технологије коришћења ОИЕ) за које би се задржао систем фид-ин тарифа,

- додељивања подстицаја путем аукција на јаван, транспарентан, конкурентан и економичан начин, без дискриминације којим се обезбеђује висок степен реализације пројеката, осим у случају малих постројења и демонстрационих пројеката када се подстицаји не морају доделити путем аукције.
- веће укључивање грађана у реализацију пројеката у области ОИЕ увођењем новог концепта самопотрошача у сектору електроенергетике;
- стварање услова за коришћење биогаса и зеленог водоника у сектору гаса и сектору саобраћаја
утврђивање висине фид-ин тарифа на основу методологије коју израђује Агенција за енергетику и објављује на својој веб страници.

б) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промене су потребне ради креирања правног оквира који ће створити подстицајан пословни амбијент за динамичније инвестирање у области ОИЕ ради постизања циљева у области ОИЕ које се дефинишу документима јавне политике. Додатно, промене су неопходне и због статуса кандидата за чланство у ЕУ који је Европски савет Републици Србији 1. марта 2012. године, док је одлуку да се отворе приступни преговори са Србијом донео 28. јуна 2013. године. Из опште обавезе која проистиче из процеса приступања ЕУ, да се правни систем Републике Србије усклади са правним поретком ЕУ, промена је неопходна да би се извршило усклађивањем са новом политиком ЕУ у области ОИЕ. Наиме, у новембру 2016. године, Комисија ЕУ је предложила пакет мера од осам аката у области климе и енергетике под називом Чиста енергија за све Европљане (*Clean Energy For All European Package*), а у 2019. години овај регулаторни оквир усвојили су ЕУ Парламент и Савет. Нова политика ЕУ заснива се на 5 димензија: енергетска сигурност; 2) унутрашње тржиште енергије; 3) енергетска ефикасност; 4) декарбонизација привреде; и 5) истраживање, иновације и конкурентност. Циљеви и мере у области ОИЕ уређују се у оквиру димензије „декарбонизација привреде”. У оквиру овог пакета следећи прописи односе се најдиректније на област ОИЕ: *Directive (EU) 2018/2001 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on the promotion of the use of energy from renewable sources (RED II)* која је ступила на снагу у децембру 2018. године, с почетком примене у ЕУ од 1. јула 2021. године. У оквиру ове директиве утврђени су циљеви чланицама ЕУ за 2030. годину. Затим, други документ ЕУ од значаја за ОИЕ је *Regulation (EU) 2018/1999 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on the Governance of the Energy Union and Climate Action* (Уредба о управљању Енергетском унијом и климатским деловањем). Овом уредбом планирано је да се мере и циљеви у области ОИЕ убудуће уређују у оквиру Интегрисаног националног плана за климу и енергетику (Integrated National Energy Climate Plans – INECs). Иако још увек није донета одлука на нивоу Енергетске заједнице којом се прецизира рок транспонувања нове директиве у области ОИЕ за њене чланице, нема препреке да се транспонује

нова директива (RED II) у обиму који одговара економској могућности земље да је примени.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложена промена утицаће на потенцијалне произвођаче енергије који користе ОИЕ, Агенцију за енергетику којој се додељују нове надлежности, гарантованог снабдевача, АД ЕМС, ЈП ЕПС, потрошаче енергије - привредне субјекте и грађане.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не постоји јер област коришћења ОИЕ јако комплексна област, којом се постављају многа нова решења и мора бити уређена посебним прописом.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Није могуће извршити применом важећих прописа због комплексности и преплитања више сектора (електроенергетика, сектор грејања и хлађења, сектор транспорта, сектор нафте и гаса, сектор грађевинарства, сектор пољопривреде, шумарства и водопривреде и заштите животне средине, сектор науке којим се уређује иновациона област).

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

Уколико се не би извршиле измене у наредне три године могло би да се очекује да буде изграђено максимално 191MW нових електрана које су право на подстицајне мере фид-ин тарифама стекле у претходном периоду и то на следећи начин:

ПРОГНОЗА НОВИХ ЕЛЕКТРАНА	2021	2022	2023	УКУПНО (MW)
МХЕ	18 MW	2,3 MW	5,5 MW	26
БИОГАС	3 MW	15 MW	40 MW	58
СОЛАР	/	/	0	0
БИОМАСА	/	/	/	0
ВЕТАР	/	66 MW	/	66
ОТПАД	/	/	30 MW	30

ДЕПОНИЈСКИ ГАС	/	/	3 MW	3
КОМБИНОВАНА ПРОИЗВОДЊА ЕЛЕКТРИЧНЕ И ТОПЛОТНЕ ЕНЕРГИЈЕ	/	/	9,9 MW	9.9
УКУПНО	21 MW	83 MW	88 MW	191

11) Како је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Једна од кључних промена која се постиже новим прописом је увођење модела подстицања тржишне премије чија висина се утврђује у поступку надметања у оквиру аукција. Аукције су метод продаје или набавке производа или услуга путем унапред дефинисаних правила, и механизма заснованог на цени. У пракси, поред назива аукције, користе се и називи тендер, лицитација и друго. Основни циљ увођења аукција за доделу мера подршке за коришћење ОИЕ у сектору електроенергетике, и представља повећање ефикасности - и смањење трошкова финансирања производње електричне енергије из ОИЕ. Аукције одржане у Словенији и Хрватској представљају примере добре праксе за одржавање аукција за доделу права на мере подршке за коришћење ОИЕ, и спроводе се на основу законских решења која су усклађена са захтевима ЕУ о додели државне помоћи у области заштите животне средине и енергетике. Словенија је прва земља која је у ширем региону увела аукције за доделу подршке за коришћење ОИЕ-ЕЕ 2016. године.

Преглед спровођења аукција за ОИЕ у ширем региону Западног Балкана

<i>Држава</i>	<i>Датум аукције</i>	<i>Предмет аукције</i>	<i>Технологије</i>	<i>Поднете понуде [MW]</i>	<i>Број поднетих понуда</i>	<i>Просечна цена успешних понуђача [cEUR/ kWh]</i>	<i>Највиша цена успешних понуђача [cEUR/ kWh]</i>	<i>Најнижа цена успешних понуђача [[cEUR/ kWh]]</i>	<i>Додељене мере подршке [MW]</i>	<i>Напомена</i>
СЛО	2017	додела ФиТ и ФиП	УКУПНО						33.3	
			Соларне			8.15	8.60	7.24	2.8	
			Ветроелектране			8.29	8.60	7.50	25.3	
			МХЕ			8.22	8.57	6.96	5.2	
СЛО	2017	додела ФиТ и ФиП	УКУПНО	194.7	238				88.0	
			Соларне	17.1	90	8.25	8.47	7.00	3.1	
			Ветроелектране	139.7	70	8.08	8.50	6.08	80.9	
			Биомаса	14.5	32	13.42	13.42	13.42	0.4	
			Биогас	13.6	21	6.08	6.08	6.08	0.2	
			МХЕ	9.8	25	7.76	8.45	8.43	3.3	
СЛО	2018	додела ФиТ и ФиП	УКУПНО	364.4	225				129.0	

			Соларне	29.0	78	6.63	6.74	6.62	11.4	
			Ветроелектране	297.7	76	6.50	6.75	5.79	108.7	
			Биомаса	30.0	49				4.8	
			МХЕ	7.8	22	6.28	6.55	6.02	4.1	
ЦГ	2018	Давање у закуп државног земљишта на период од 30 година, за изградњу соларне електране инсталисане снаге од најмање 200 MW	соларна електрана (за продају електричне енергије на слободном тржишту)	250	3					Најбољи понуђача - конзорцијум ЕПЦГ, финске компаније Фортум, и индијске компаније Стерлинг&Вилсон; изградња електране још није започета
АЛБ	2018	Давање у закуп државног земљишта на период од 30 година, за изградњу соларне електране инсталисане снаге од најмање 100 MW	соларна електрана	50 MW за обавезни откуп + 50 MW за продају на слободном тржишту	6			5.99		Уговор са најуспешнијим понуђачем није потписан
СЛО	2019	додела ФиТ и ФиП	УКУПНО	19.6	90				8.3	

			Соларне	12.3	68	7.40	8.19	6.49	4.9	
			Ветроелектране	0.0	1	6.71	6.71	6.71	0.0	
			Биомаса	4.6	4	17.01	17.01	17.01	1.0	
			МХЕ	2.7	17	8.22	10.01	6.79	2.3	
ЦГ	2019	Давање у закуп државног земљишта на период од 30 година, за изградњу ветроелектране инсталисане снаге од најмање 70 MW	ветроелектрана (за продају електричне енергије на слободном тржишту)	100.0	1					Најбољи понуђач - конзорцијум немачке компаније WPD и компаније Ветроелектране Будва
МАК	2019	додела ФиП за изградњу соларних електрана инсталисане снаге 35 MW - на државном земљишту	соларне електране		82			0.4 (у просеку - висине понуда још нису објављене)		Изабрано 11 понуда као успешне и потписани уговори са произвођачима
МАК	2019	додела ФиП за изградњу соларних електрана инсталисане снаге 35 MW - на земљишту у приватној својини	соларне електране		43			1.1 (у просеку - висине понуда још нису објављене)		Изабрано 24 понуде као успешне и потписани уговори са произвођачима

АЛБ	2020	Давање у закуп државног земљишта на период од 30 година, за изградњу соларне електране инсталисане снаге од најмање 140 MW	соларна електрана	70 MW за обавезни откуп + 70 MW за продају на слободно м тржишту				2.50		Најбољи понуђач - француска компанија Волталиа
МАК	2020	Успостављање јавно приватног партнерства са државном компанијом Електране Северне Македоније (ЕСМ), за изградњу соларне електране инсталисаног капацитета 100 MW	соларна електрана	100 MW, за продају на слободно м тржишту						Спровођење у току
ХР	2020	додела ФиТ	соларне (50 MW)							Спровођење у току
			МХЕ < 50 kW (4 MW)							
			МХЕ 50-500 kW (5 MW)							
			Биомаса 50-500 kW (6 MW)							

			<i>Биогас 50-500 кW (7 MW)</i>							
		<i>додела ФиП</i>	<i>Биомаса 500 кW-2MW (8 MW)</i>							
			<i>Биогаса 500 кW-2MW (8 MW)</i>							

Нови модели подстицаја који је предвиђен законом о ОИЕ креирао је такво пословне окружење у земљама у региону, које већ примењују овакву врсту подстицаја, које ће омогућити изградњу значајних капацитета на ОИЕ у сектору електроенергетике.

Кључна питања за утврђивање циљева

- 1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).**

Чланом 65. Законом о енергетици прописано је да је коришћење ОИЕ у интересу Републике Србије. Стратегија развоја енергетике предвиђа повећање коришћења ОИЕ до 2030. и 2050. године.

- 2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).**

Законом о ОИЕ се жели остварити:

1. повећање правне сигурности и банкабилности пројеката, односно, повећање транспарентности поступка и уједначености у поступању и отклањање непотребних административних баријера (поједностављење поступка, дигитализација) и
2. дугорочна исплативост улагања у производњу енергије из обновљивих извора

- 3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?**

Циљеви у области ОИЕ до 2030. године биће одређени у оквиру израде Интегрисаног националног плана за климу и енергетику и биће познати до краја 2021. године

- 4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?**

Укупна снага нових енергетских објеката који користе ОИЕ као и енергија из ових постројења биће показатељи остваривања општег и посебних циљева. Прецизнија вредност показатеља биће утврђена у оквиру Интегрисаног националног плана за климу и енергетику.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

Разматрана је „*status quo*” опција, али је закључено да је раст удела ОИЕ у БФПЕ сувише спор по постојећим решењима и да је потребно да се таква решења мењају. С обзиром на врсту промене решења и комплексност концепта њихове примене приступило се изради закона, јер је такве измене могуће извршити само законом.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Поред регулаторних мера, законом се предвиђају и следеће подстицајне мере за производњу електричне енергије из обновљивих извора:

1) тржишна премија овај модел изражава тежњу да се произвођачи електричне енергије из ОИЕ више изложе тржишту, да преузму одговорност за своје балансирање и такмиче се између себе за подстицаје, и да инвеститори сами понуде цену по јединици произведене енергије, на основу које су спремни да инвестирају,

2) фид-ин тарифа за мала постројења (електране испод 500 kW и 3 MW за електране на ветар). Предложене границе инсталисане снаге за мала постројења преузете су из правила државне помоћи ЕУ. Предвиђено је да се висина фид-ин тарифе одређује на основу методологије коју припрема и јавно објављује на својој инернет страници Агенција за енергетику Републике Србије као посебно регулаторно тело,

3) подстицајни период од 12 година,

4) преузимање балансне одговорности од стране гарантованог снабдевача за мала постројења. За електране из аукција, повлашћени произвођачи не сnose потпуну балансну одговорност до успостављања организованог унутардневног тржишта. До успостављања организованог унутардневног тржишта за повлашћене произвођаче биће одређена балансно одговорна страна. Трошкове балансирања повлашћени произвођачи сносиће ако њихова остварена производња одступа у прописаном проценту од планиране производње у обрачунском периоду.

5) и друге подстицајне мере које се могу посебно дефинисати и подзаконским актима.

Предмет подстицаја ће бити у нове или реконструисане електране које користе ОИЕ, а нарочито: хидроелектране, електране на биомасу, електране на биогаз, ветроелектране, соларне електране, геотермалне електране, електране на биоразградиви отпад, као и електране на друге обновљиве изворе, ако се утврди потреба за њиховим подстицајем

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Предвиђене су подстицајне мере наведене у претходној тачки 2) овог прилога.

- 4) **Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?**

Додељена је надлежност откупа електричне енергије од повлашћених произвођача гарантованом снабдевачу за мала постројења и демонстрационе пројекте за која се стекне фид-ин тарифа. Такође, исплата прикупљених средстава по основу накнаде повлашћеним произвођачима који остварују фид-ин тарифу у надлежности је гарантованог снабдевача. Методологију за одређивање годишње корекције тржишних премија, максимална висина тржишне премије, односно максималне подстицајне откупне цене и друге елементе од значаја за одређивање висине тржишне премије, прописује Агенција за енергетику Републике.

- 5) **Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?**

Едукација јавности о значају и користима употребе ОИЕ као и медијска промоција од кључног је значаја за разумевање потребе да сви грађани дају свој допринос креирању пословног окружења које ће омогућити веће коришћење свих врста ОИЕ.

- 6) **Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?**

Заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора не могу бити укључене у процес спровођења закона.

- 7) **Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?**

Постоје потенцијални ресурси.

- 8) **Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?**

Одабрана опција описана је у питањима везаним за опис промене која се жели постићи

ПРИЛОГ 5:

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

- 1) **Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?**

За спровођење одабране опције биће потребно повећати административне капацитете за њено спровођење, Са друге стране улагања у енергетске капацитете и отварање нових радних места ће имати дугорочно позитиван ефекат на јавне приходе. Прецизна процена утицаја одабране опције на јавне приходе и расходе биће извршена у току израде подзаконских аката.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Потребно је обезбедити финансијска средства прикупљањем посебне накнаде од свих крајњих потрошача и на основу прикупљених средстава од продаје електричне енергије коју је гарантовани снабдевач откупио од повлашћених произвођача електричне енергије.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције неће утицати на међународне финансијске обавезе.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Нема додатних трошкова који проистичу из спровођења изабране опције. Није предвиђено оснивање нових институција.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Нису предвиђени додатни јавни расходи одабраном опцијом.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Изабрана опција неће утицати на додатне трошкове других институција које су укључење у њено спровођење.

ПРИЛОГ 6:

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Повећање трошкова може се очекивати код крајњих потрошача (привредних субјеката и грађана) по основу повећања накнаде која се прикупља за исплату ел. енергије повлашћеним произвођачима. Затим повећање трошкова могу очекивати обвезници намешавања одређеног процента биогорива. Прецизнија процена ових трошкова биће могућа приликом израде подзаконских аката којима се утврђује висина посебне накнаде за повлашћене произвођаче као и када се буде припремала Одлука Владе којом се утврђује минимални удео биогорива који су обвезници система биогорива дужни да ставе на тржиште РС. Очекиване користи се односе на побољшање услова за улагање у постројења

за производњу енергије из ОИЕ. Стварањем банкабилног правног оквира и поједностављивањем административних процедура ствара се већа правна сигурност, смањује се ризик улагања и самим тим утичу на мање камате прилико подизања кредита за финансирање пројеката у области ОИЕ.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција утиче двојачко на конкурентност привредних субјеката. С једне стране повећање накнаде за повлашћене произвођаче електричне енергије ће повећати трошкове пословања привредних субјеката који су велики потрошачи електричне енергије, а са друге стране домаће фирме које се баве производњом опреме која се користи у области ОИЕ, као и израдом софтвера за управљање радом електрана на ветар донеће веће приходе таквим фирмама. Такође рад брзе електричне енергије биће значајно ефикаснији с обзиром да ће део енергије произвођачи који остварују тржишну премије морати да продају на тржишту електричне енергије. Повећање трошкова производног процеса по основу повећања накнаде утицаће на крајњу цену производа, с друге стране, фирме које се баве продајом опреме за коришћење ОИЕ такмичиће се са нижом продајном ценом за пројекте који стекну право на тржишну премију.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

У поступку аукције учесници се такмиче нудећи најповољнију цену по којој су спремни да продају енергију из ОИЕ. На такав начин грађани Србије плаћају мању накнаду за повлашћене произвођаче електричне енергије, као и остали привредни субјекти крајњи потрошачи који су обвезници плаћања накнаде.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Одабрана опција утиче на структуру енергетске производње у Србији на начин да се повећава удео нових технологија.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Повећање удела ОИЕ у укупној потрошње енергије у Републици Србији смањује трошкове лечења обољења која настају загађењем које проузрокује коришћењем фосилних горива у свим секторима енергетике који у највећи емитери гасова са ефектом стаклене баште и прашкастих материја. На овај начин доприноси се општем побољшању здравља грађана.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Није релевантно питање

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Грађани су у обавези да плаћају накнаду за повлашћене произвођаче из ОИЕ по kWh утрошене електричне енергије. У зависности од висине накнаде зависиће и висина трошка. Овај трошак биће могуће проценити тек након спроведене аукције, с обзиром да ће висина накнаде директно зависити од цене која буде понуђена у поступку надметања.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Није релевантно питање.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Није релевантно питање.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција треба да доведе до повећања радних места за инжењере који се баве пројектовањем енергетских објеката који користе ОИЕ и лица који управљају таквим објектима, такође очекује се и ангажовање домаће грађевинске индустрије за случај реализације изградње хидроелектрана, и отварање пратећих радних места који су неопходни за рад оваквих објеката.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Није релевантно питање.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Изабрана опција може да покрене отварање нових фирми које би се бавиле производњом и продајом фотонапонских ћелија с обзиром да је у претходно периоду коришћење потенцијала соларне енергије било ограничено тзв. квотом од 10 мегавата. Увођењем нове категорије енергетског субјекта тзв. самопотрошача (купац-произвођач) промовише се постављање фотонапонских панела на кровове кућа. Очекује се и веће коришћење топлотних пумпи за грејање и хлађење, с обзиром да су предвиђене подстицајне мере за произвођаче топлотне енергије који користе ОИЕ.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Изабрана опција ствара могућност организовања грађана у енергетске заједнице. Задругар може бити физичко или правно лице, удружења, као и јединице локалне самоуправе и други видови месне самоуправе. Примарни циљ оснивања Заједница је остваривање еколошке, економске или социјалне користи за чланове заједнице, као и за локалну заједницу и друштво. Поред овог циља оснивање Задруге има за циљ и развијање, инвестирање и реализацију пројеката обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Питање није релевантно.

ПРИЛОГ 8:

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Коришћење ОИЕ кључно је у борби против климатских промена и загађења животне средине. Имајући у виду да је сектор енергетике који се доминантно заснива на коришћењу фосилних горива највећи емитер гасова са ефектом стаклене баште као и материја које су штетне за здравље људи, коришћење ОИЕ као алтернативних извора енергије фосилним горивима позитивно утиче на животну средину.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

За пројекте у области ОИЕ предвиђена је израда Студија утицаја процене утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција утиче на значајно побољшање здравља људи имајући у виду да коришћење ОИЕ, за разлику од коришћења фосилних горива не емитују штетне материје које негативно утичу на здравље људи. Коришћењем ОИЕ смањује се број плућних обољења.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Приликом изградње објеката који користе ОИЕ предвиђено је прибављање услова и мишљења органа надлежног за заштиту животне средине у складу са Законом о заштити животне средине.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта. За пројекте у области ОИЕ примењују се прописи којима с уређује област заштите и коришћења земљишта у складу са прописима којима се уређује ова области.

ПРИЛОГ 9:

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Не уводе се нове организационе, управљачке или институционалне промене.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Потребно је запослити већи број лица с обзиром на комплексност послова који се обављају приликом примене изабране опције.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције није било потребно извршити наведене промене.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција у складу је са Споразумом о стабилизацији и придруживању и Уговором о оснивању Енергетске заједнице.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабраном опцијом предвиђено је поједностављење појединих поступака као и њихово дигитализовање поступака који ће имати позитивне ефекте на владавину права.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Дигитализовање поступака које је превиђено одабраном опцијом утицаће на транспарентнији рад јавне управе.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Потребно је донети 15 подзаконских аката у периоду од 3 до 6 месеци како би се омогућило спровођење закона о обновљивим изворима енергије.

ПРИЛОГ 10:

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Укључивањем у рад радне групе за израду закона о ОИЕ органа државне управе, других организација и удружења чији рад је повезан са облашћу ОИЕ обезбеђена је подршка заинтересованих страна и циљних група. Имајући у виду да је коришћење ОИЕ у интересу Републике Србије који је утврђен у документима јавне политике, спровођење закона о ОИЕ приоритет је доносиоце одлука у наредном периоду.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Није релевантно.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Није препознат ризик за спровођење закона о ОИЕ.